

TELEGRAFUL ROMÂN.

N° 104. ANULU XI.

Sabiu, in 14 Novembre 1863.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu an 8 fl. éra pe o jumtate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si trei sitraine pe anu 12 fl. pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia óra cu 7. cr. siglu cu litere mici, pentru a doua óra cu 5 1/2 cr. s pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v.

Consolidare!

II.

(M. B.) Cumca conchiamarea dietei ungare e de lipsa cá pânea de tóte dílele, o sentimú cu totii; si asiá cutezu a o afirmá nu dóra din motivulu cá jurnalele magyare unisono striga dupa dieta, nici din punctu de vedere magyaru, ci din acea convingere, ca indestulirea pretensiunilor drept formate si formande prin natiunile nemagyare numai atuncea se va poté intemplá, deaca limb'a si nationalitatea fiacáruí poporu va fi asigurata prin legi positive, si sanctionate prin regele apostolicu alu Ungariei; pâna atuncea ordinatiunile préinalte ale Maiestátií Sele, cu tóte ca aducerea loru in victia deobléga pre respectivii conducatori ai comitateloru, remánu fára vre'unu efectu mai insémnatu, pentruca partea cea mai mare a acelor'a se punu ad acta.

Conchiamarea unei diete in Ungari'a se vede a fi de lipsa si pentru aceea, ca nici decátu nu ne vine la socotéla, candu vedemu, ca noi numai din capritiulu cutároru ómeni in-flusturati si condusi de principiulu predomnirii de doi ani nu luámu parte la bunatátiile constitutionale, de care astadi se mbucura cea mai mare parte a popóreloru din imperiulu Austriei, ale cároru reprezentanti decídu in cauzele cele mai ponderóse ale Monarchiei.

La o dieta, presupunendu ca reprezentantii ei voru sci judecá cu sánge rece impregiurárilé de astadi ale imperiului, tóte acestea, ba inea si altele, ce ne lipsescu si pâna astadi, se voru desbata, si li se va pune odata capetu in interesulu natiunilor diferite si dupa recerintiele neincungiurabile spre sustinerea statului; e de doritu, cá legile positive, creditulu, negutiatori'a, industri'a sa aiba atare fundamentu mai stabilu, cáci credemu a fi venitu tempulu sa avemu si noi odata justitia amesuratu tempului propasitu in cultura.

Deci déca privimú la referintiele de astadi ale patriei nóstre: aflámu o massa de cause momentóse, care un'a cá alt'a solicitéza conchiamarea dietei inea chiaru si atuncea, candu ea, delaturandu cestiunile interne ale patriei nóstre, aru tractá numai despre organisareá referintieloru publico-politice ale Ungariei fatia cu Austri'a, despre inarticularea diplomei si a patentei etc., noi totusi trebuie sa dámu espressione dorintiei nóstre pentru conchiamarea dietei.

Multi dintre compatriotii nostri póte ne voru reflectá, ca abiá se desfiintiasé faimós'a dieta a Ungariei, ale cárei tendintie ultraistice ne-au catranitu pâna la anima, ce lipsa avemu dara de o catranire mai nóna? — Insa déca voru judecá mai bine impregiurárilé de astadi voru vedé, ca in 1861 nationalitátiile nemagyare, inea chiaru si unii reprezentanti ai Romániloru nu-si cunoscúra bine terénulu pe care steteau fatia cu Magyarii, nu-si cuprinséa missiunea, servindu in castrele inversiunate ale Magyariloru, cari nici ca voiau sa auda cuventu de „impacare“; — ear astadi dupa decurgerea de doi ani cea mai mare parte a natiuniloru nemagyare se tredira din somnu, 'si reculeséa firea mintii sanetóse, si vedu apriatu, ca in Ungari'a numai asiá si numai atuncea se poté sperá o indestulire adeverata a nationalitátiloru, déca nemagyarii voru formá o opusetiune respectabila fatia cu Magyarii, a cároru potere domnitóre asupr'a nóstra a nemagyariloru nu armonéza mai multu nici cu spiritulu présintelái, nici cu vointi'a monarehului, cu atátu mai putínu cu a nationalitátiloru nemagyare.

Nu e cu potintia, cá Ungari'a sa stee si mai departe cu mânilé in sinu; ea trebuie sa lase de o parte cámpulu celu sterpu alu negatiunei, si trebuie sa pasiésca odata la activitate spre binele si fericirea patriei nóstre. Trebuinti'a acést'a o recunóscemu toti; deci nu e mirare, déca dorimú convocarea unei diete, carea va tractá cu seriositate despre cestiuntle cele incurcate si neajunsele nóstre cele neumerate. —

Academiile nóstre de drepturi.

In nr. nostru penultimú puseserámu subt óchii cetitoriloru numele professoriloru denumiti la academi'a de drepturi din Clusiu. Prin acést'a denumire statulu declara, ca recunóscé acelu institutu, ca-lu priimescé sub ingrijirea si scuinti'a sea, ca dotéza pre professorii lui, ca assigura subsidiati'a lui. Nu vomu a cerceté, déca mai érá de lipsa si o a dóu'a academi'a de drepturi sustinuta de statu intr'o tíera seraca cu d'abiá 2 millióne de ómeni, ori ca érá destulu cu un'a academi'a, inea intocmita inlauntru si inafara dupa adeveratele trebuintie ale tíerei; nu vomu a suspiciuná prin indoieii premature intentiunile cele bune ale regimului intru a latí lumin'a si a prepará tíerei si statului oficiali apli; nu vomu a invidiá pre connationalii nostri magyari, pentruca suntu si de astadata, cá de multe alte ori, mai fericiti decátu noi; — dar cu tóte acestea nu potemu a nu declará, ca déca regimulu va stá pelánge atát'a, cátu a facutu in acést'a privintia pâna acumu, provóca, trebuie sa provoce o adunca nemultiamire la inimele majoritátií locuitoriloru Transsilvaniei, vomu sa dicemu in inimele Romániloru. In privintia instituteloru de drepturi, care suntu de lipsa neevitabila pentru tíera, suntu dupa parerea nóstra numai dóue cáli drepte si multiamitóre pentru toti. Un'a aru fi: a se infiintá pentru tóta tíer'a numai un'a academi'a, aceea inea a se intocmi asifelu, incátu professorii eii sa fia denumiti cu privire la tóte nationalitátiile si confessiunile din patria, si obiectele de instructiune sa se propuna amestecatu in tóte trele limbile tíerei, declarate prin corpulu representatiyu transsilvanu indreptátiile deopotriiva; atunci intr'unu asemenea institutu, ce aru luá séma toturoru nationalitatiloru si limbeloru din patria, si-aru aflá tóte si multiamirea. Ori apoi, déca e sa se creeze mai multe academií, atunci acelea nu potú fi mai putine de trei dupa cele trei nationalitáti si limbi ale tíerei. De aceea déca esista o academi'a in Sabiu cu limb'a german'a, alt'a in Clusiu cu limb'a magyara, atunci credemu cu totu dreptulu, ca trebuie sa se 'nfiintieze si o academi'a cu limb'a romána. Románii nu se voru multiamí, nu se potú multiamí cu aceea, ca si la un'a si la alt'a din aceste academií se va asediá si vr'unu professoru románu ori ca vreunu obiectu de instructiune se va predá in limb'a romána; cáci precumu Románii in privintia politica nu mai suntú párti intregitóre séu constitutive ale natiunei magyare séu germane, ci natiune propria cu tóte drepturile unei atárei'a; asiá si cu privire la institutele de instructiune nu voru suferi nici decátu a fi lipiti candu de Magyari candu de Germani, ói voru reclamá totdeun'a dreptulu, ce le compete, de a fi considerati cá Románi, si numai cá Románi. De aceea fatia cu denumirea professoriloru de statu la academi'a de drepturi din Clusiu indreptámu apelulu nostru cátra simtiulu de dreptate alu regimului, si dámu — credemu — espressione fidela opiniunei publice formate in Románii transsilvani, reclamandu cu tóta resoluteti'a o academi'a de drepturi propria romána in Transsilvani'a.

Aici póte e loculú celu mai petrivitu a alinge ceva si despre proiectulu, ce-lu vedurámu desfasuratu nu de multu tempu intr'o fóia romána in acést'a privintia. Proiectulu acél'a ceré a se face colecte intre Románi, a se stringe obligatiuni dela comune s. a.; ba se face si socotéla fitórei academií si 'n sferistu se emite apelu cátra siepte patrioti románi — in spe —, cari sa contribuie câte 1000 f. pe anu pentru intemeierea si sustinerea doritei academií. Las' ca pelánge tóta intentiunea cea buna a numitei foi proiectulu eii e o sperantia optimistica, cu carea nu mergemú nici unu pasu inainte, dar acelu proiectu ni se pare abfi-si prejudiciosu si periculosu pentru noi; cáci déca noi Románii cá

platitori de dare contribuim la susținerea academiei germane și a celei magiare, pentru-ce sa nu contribuie și Germanii și Magiarii la susținerea unei academii romanesce? Ast'a aru însemná: Pentru voi contribuim cu totii, ear pentru noi contribuim noi de noi. Nu prin colecte dar', nu prin stórcerea și mai departe a celor storsi preste mesura sa cercám a înființiá academi'a dorita, ci acést'a sa ni o faca statulu din aceleasi midilóce, din care face și celelalte dóue!

Credem ca foile romanesce patriotice voru încuviințiá acést'a opiniune și o voru sprijini, punendu cu noi umeru la umeru intru propagarea eii. Dar credem in fine și aceea, ca deputáiloru nostriu din senatulu imperialu la desbaterea bugetulu Cancellariei aulice transsilvane ori la alta ansa binevenita li se da cea mai oportuna ocaziune de a starui in privinți'a acést'a și astfel a-si implini un'a din cele mai întetítóre datorintie cátra natiune.

Dela senatulu imperialu.

Totu in siediinti'a 41 a casei ablegatiloru, dupace pentru asertulu lui Klein in privinți'a clădirei drumulu de feru leopolitano-cernautianu se decisesse intervalu de 8 zile pentru preconsultare, se trecu la citirea unui proiectu alu lui Mendel: de a se introduce o contributiune noua, care insa nufu sprijinitu. Apoi se citescu repórtelē comitetulu pentru petitiuni asupr'a mai multoru rogári substernute de privati, corporatiuni și comune, care se pertracteaza dupa natur'a lor.

In siediinti'a 42 a casei ablegatiloru sub presidiulu vicepresiedintelui de Hopfen, fiindu de fatia ministrii Schmerling și Plener) vine la ordinea dilei reportulu comitetulu de finantie asupr'a bugetulu ministeriulu de finantie, despartimentulu administratiunea finantiara. Referintu Grocholski și Wohlwend. Grocholski referenza despre titulu „directiunea centrala“, pentru care comitetulu pe periodulu de 14 luni pretinde spese ordinare 807.166 f., straordinare 11.602 f., cu totulu dar 818.768 f. Ministrulu Plener reflecta, ca comitetulu acorda si mai putinu, decumu a pretinsu densulu cu cea mai mare crutiare, asiá incátu trebuie sa marturisésca inainte, ca nu se va ajunge cu sumele acordate, ci va trebui sa ia intru ajutoriu și sume nevolate. — Ear cátu pentru reorganizarea administratiunei finantiare, ce o cere comitetulu, aceea se va face mai cu scopu numai dupa organizarea politica și comunala. Winterstein marturisesce, ca elu bucurosu acordeza organeloru regimulu atát'a, cátu i se pare de neaperata trebuința; dar crede, ca sumele acordate de comitetulu respectivu voru ajunge. Déca ministrulu aru crede, ca acelea nu voru fi de ajunsu, atunci sa produca argumente mai tari decátu ale comitetulu, și atunci de siguru acelea voru aflá priimire. — Asemenea apera proiectulu comitetulu și Grocholski. Titlurile: 1 intregu și 2 pentru directiunile de finantie, administratiunile de contributiune, directiunile cercuale de finantie etc. pentru diferitele tieri de coróna pâna la unu locu (liter'a n) se priimescu dupa proiectulu comitetulu. La „Galiti'a resaritiéna“ vorbesc ministrulu Plener in contr'a stergerei a 3203 f. pentru directiunea de finantie; Tashek și Grocholski rectifică procederea comitetulu, Plener aduce o modificatiune formulata gat'a pentru proiectulu seu; dar a ceea se reiepta cu unanimitate și ndata se trece mai departe. —

Dupace se reiecta dar propunerea ministrulu Plener, se aduce la ordine titulu 3 alu finantieloru „veghi'a de finantie“, pentru carea summa proiectata de 7.246.630 f. se încuviințeaza fára desbaterē. Asemenea propositiunea adusa de comitetu cu acést'a ocaziune: „Regimulu sa se provóce a escutá cátu se póste mai curendu reform'a veghiei de finantie.“ *) — La titulu „oficiolate de contributiune“ proiecteaza comitetulu pentru periodulu de 14 luni cu totulu 3.866.595 f. Kromer propune si motiveza propunerea sea: cá sa nu se reduca unele oficiolate de dare din tierile germano-slavice, ci crutiarea sa se faca prin imputinarea personalulu și prin simplificarea sistemē. Se sprijinesce; dar vorbindu apoi ministrulu Plener și combatendu dearendulu motivele lui Kromer, proiectulu acestui'a remáne in minoritate, fiindu partinitu numai de cinci deputati. —

La articolulu 4 „casse generale și provinci ale“ se ceru 924.785 f., cari se încuviințeaza fára des-

baterē. — Pentru titulu 3 „procuraturele de finantie“ se ceru cu totulu 574.725 f. Baritiu combate cá prea mare summa de 3000 f., ce se dau dreptu diete și bani de drumu in Transsilvani'a, — ceeace provine din multimea amplotiiloru straini, cari se tramitu in Transsilvani'a și cari parte mare nu sciu vorbi cu poporulu; in fine doresce, cá acést'a summa, amesuratu proiectulu comitetulu, sa se stérgea. Dupace ministrulu de finantie rectifica acést'a summa cá un'a ce e de lipsa pentru multele calatorii, ce trebuie sa le faca amplotiati dela procuratur'a de finantie in caus'a bunuriloru fiscale din Transsilvani'a: se încuviințeaza summa generala de mai susu.

Pentru titulu „catastru“ proiecteaza comitetulu pe periodulu de 14 luni summa mare de 1.666.561 f. Lohninger afia, ca lipsesce postulu de 2310 f. mcniti pentru pastrarea mapeloru catastrale la scól'a reala din Graz. Ministrulu promite deslusire cátu mai curendu; și asiá summa de susu se încuviințeaza.

Titulu „spese pentru oficiile montane dirigitē“ se trece la titulu „afacerea montana“.

Positiunea „Institute de invetiamentu pentru montanistica și silvicultura“ in summa de 116.104 f. se încuviințeaza fára desbaterē.

Spesele pentru directiunea datoriiloru statulu se proiecteaza din partea comitetulu pentru periodulu de 14 luni in summa de 22.232 f. Positiunea de 3058 f., pentru doi oficiali dela acést'a directiune comitetulu o stersese, ministrulu Plener o recere, Winterstein și Dr. Herbst o combatu, și in fine se accepta proiectulu comitetulu, ear alu ministrulu prin acést'a cade de sine.

Titulu „Spese pentru administararea fostulu fondulu de amortisatiune lombardo-venetianu“ in summa ee 30.020 f. pentru periodulu de 14 luni se priimesce fára desbaterē.

In fine citește referintelē declaratiunile comitetulu la respunsurile, ce le au datu ministerele in urm'a unor dorintie și provocatiuni ale casei. Comitetulu tracteaza pe largu despre aceste afaceri și in fine propune, cá sa decide cas'a, ca ea remáne neclatita pelंगा provocatiunile facute regimulu in sesiunea pentru 1862, cá adica 1) manipulatiunile cassei sa se simplifice și personalulu cassei sa se reguleze astfel; 2) cá reorganizarea administratiunei finantieloru sa se întreprinda cátu mai curendu; 3) cá posturile de servitiu, ce aru deveni intr'aceea vacante, cátu se va poté sa nu se ocupe. Propunerea acést'a finala a comitetulu se priimesce. Cu care siediinti'a se termina.

Siediinti'a 43. (din 5/17 Nov.) a casei ablegatiloru a fostu un'a din cele mai interesante in acést'a sesiunea. Presidiulu lu duse vicepresiedintele de Hopfen; la més'a ministriloru siediura Schmerling, Lasser, Mecser, Hein. Nainte de a se trece la obiectulu dilei, se dau unele concedie, se citește o interpellatiune a dep. Schindler și consotii, prin carea se întreba, ca are de cugetu regimulu a predá casei unu proiectu de lege pentru stergerei patentei fenerarie (de cametaria), și ministrulu Hein promite a responde intr'un'a din cele mai deaprópe siediintie; in fine ministrulu de justitia (Dr. Hein) comunica totdeodata, cu Maiestatea Sea a sanctionatu legea privitóre la stergerea § 7 din regulamentulu pentru notariate. *)

Obiectulu dilei e bugetulu ministeriulu de politia. Referintelē Kuranda citește reportulu comitetulu respectivu, care proiecteaza a se preliminaru pentru periodulu de 14 luni summa de 3.498.549 f. — Deschiindu-se desbaterē generala, ia cuventulu antái'a data Dr. Dietl. Inca intr'un'a din siediintiele de mai nainte, dice, a facutu pomenire de o multime de necuviintie și transgresiuni, ce le facu organele regimulu in Galiti'a, ba in 1. Nov. au predatu ablegatii galitiani o petitiune in mánile ministrulu de statu, prin carea ceru restabilirea justitiei vatemate de organele regimulu, ceru portare umana din partea oficiiloru la cercetárele de case, ceru a se concede polit'a numai organeloru legale, ceru in fine desființiarea gardeloru tieranesci. Pón'acumu n'au priimitu nici unu respunsu, și asiá se róga de nou a se regulá lucrurile. — Ministrulu de statu Schmerling: Domnii deputati ai fractiunei polone mi-au predatu in adeveru unu memorandu asupr'a lucruriloru din Galiti'a, și eu cu dd. mei colegi ministri l'amu cercetatu cu deameruntulu. Dar tocmai acést'a cercetare m'a linisitu, ca oficiile imperatesci fatia cu lucrurile de acum din Galiti'a

*) Unu conclusu, pentru care tóla Transsilvani'a va bate in palme, - de se va realisa. (Red.)

*) Acel'a cerea, cá concuringentele pentru unu postu de notaru publicu sa fia de religiunea crestina. (Red.)

au urmatu cu multa moderatiune. N'amu anşa astadi de a discute mai de aprópe asupr'a lucrurilor din Galiti'a. Dar nu mi-ru fi greu de a produce documinte, care arata luminatu, incatrâu suntu indreptate intentiunile cutárei partide. (Audit!) Dar nu amu lipsa de a propune documintele. — Domnii, cari citescu gazete, voru fi sciindu, cumu sta lucrulu preste totu cu loialitatea din Galiti'a cea atátu de glorificata. Dicu: preste totu; cáci mi place a crede, ca intr'a-veru o parte mare a populatiunei pórtá cugete loiale. (Bravo!) Declaru prin acést'a, ca aceea la ce previne regimulu in Galiti'a acumu, tîntesce a combate revolutiunea din Galiti'a, carea tînde a desface Galiti'a de imperati'a austriaca. (Bravo! viu). („Presse“ adauge, ca ministrulu de statu dele declaratiunea acést'a in tonu fórte resolutu si mai cu séma partea din urma o rosi cu accentulu celu mai energicu). — Dep. Ziblikiewicz respunde cu tonu inaltu: Domniloru! Aceea e starea legala in Galiti'a, despre carea vorbesce ministrulu de statu, cându de o jumetate de ánu in tóte noptile se facu cercetári de casa, cá pe tempulu revolutiunei franceze, la care cercetári nu se crútia nici domnitoriele femeiloru, la care femeile jumetate desbracate se smulgu din paturi, la care antimuscarii se cauta inca si pe sub matratie, la care se 'ntrebuintéza capái cá 'n Americ'a asupr'a arapi oru? Aceea e starea legala, cându in loculu seu de locuinta nu poti merge nici pán' pe strada, fára de a avé la tine cart'a de legitimiatiune! Candu din Cracovi'a nu poti esi cale de $\frac{3}{4}$ óre, fára de a fi opritu si cautatu de dóne ori! Candu, cá de curendu in Leopole, se ocupara cu baiopete tóte esirile unei cafenele si toti cei de fatia fura cautati si cei suspiciosi arestat! Candu junii nu cutéza a esi de prin piynitie, cá crestiniipriaitivi pe timpurile lui Diocletianu! Candu in gradin'a ablegatului Conte Potocki se trage pusca asupr'a muieriloru, ee se preumbla prin ea! Candu in casa ablegatului Kirchmayr scilipescu fára veste sabii si baiopete deasupr'a capului mumei si alu sórei lui! Candu cai de lucru ai economiloru, postavurile croitoriloru, pánea pitariloru si altele se confisca cá contrabanda resbellica! Candu agentiloru de poltía le e iertatu a palmu ómeni nevinovati, cáci nu-si iau caciulele dinaintea lor! Candu organe ale politiei au voia de a intrá prin chilij, de a palmu pre cei prinsu, fára de a fi pedepsitu pentru acést'a. — Totu in tonulu acést'a iritatu mai vorbesce Ziblikiewicz inca vr'o jumetate de óra, citandu mai multe ordinatiuni de la oficie politiane, dispositiuni ale vicepresidiului locolenetialu din Leopole s. a., apoi se apera pre sine si pre colegii sei de insinuatiunea, ca aru avé tendintie periculóse statului s. a.; in fine termina cu aceea, ca poterea fisica i séca, de nu mai póte vorbi. (La finea vorbirei se facu acclamatiuni in casa, ear pe galerii applause; presedintele rovéca galeriele, a stá 'n tacere. Bravo!) — Ministrulu de poltía Mecsery inca aru poté produce, dice, documinte, ce nu mai lasa 'ndoiela, ca 'n Galiti'a esista unu regimu revolutiunariu. Acestu regimu eserie contributiuni, dispune in quartirári, citeza ómeni suspiciosi naintea tribunaleloru sele s. a. In atari impregiurái dar e datoriti'a regimului de a-si pástrá autoritatea si a faec sa domnesca tóta vigórea legei. Regimulu dar va 'ntempiná tendintiele revolutiunarie cu tote midilócele, ear partea cea liniscita si loiala a populatiunei o va sci pázi de terorisári. (Bravo!) —

Dupa acestu incidentu, care face interessulu celu deosebítu alu siedintiei, de carea vorbimu, se trece la desbaterea speciala.

Titlurile „directiunea centrala“ cu 183,070 f., precumu si titlulu alu doilea „Spese pentru politia statului“ cu 420,000 f. se prímescu fára desbatere. — Pentru titlu 3. „fondulu de sigurantia“ suntu proiectate 1,958,519 f. Comitétulu mai proiectéza a se provocá regimulu, de a simplificá servitiulu politiei in Salzburg, Carinti'a si Tirolu, si a se face 'ntrebarea, ca n'aru fi cu scopu a dissolví directiunea de poltía din Zar'a? Brinz pretinde a se desfiintiá comissariatele de báii; ministrulu Br. Mecsery respunde, ca acelea au fostu desfiintiate, dar s'a vediatu trebuintia a le re'nfintia. Baritiu descrie afacerile de pressa din Transsilvani'a si 'ntreba, in ce referintia sta politia statului in Transsilvani'a fatia cu press'a jurnalistica, si 'n specialu cu ce se tiparesce in limb'a romanésca? *) Ministrulu Br. Mecsery respunde, ca 'n Tranni'a e 'n vigóre inca legea de pressa de mai nainte, in urm'a carei'a trebuie sa se dea oficiului de poltía esemplare oficióse. Pentru cártile din tieri straine esista comissiuinea pentru revisiunea cártiloru in Clusiu; la casuri de transgressiuni ori

*) Ne pare reu, ca nu aflámu cuventulu d. Baritiu in foile germane mai pe largu; sperámu ca ni-lu va dá in cele romanesci.

intr'o parte ori intralt'a sa se faca aretarea la oficiele competinti. — In fine se 'ncuviintéza si summ'a acést'a. —

La titlulu „vighilia militara de poltía“ se 'ncuviintéza fára desbatere summ'a proiectata de 936,952 f., adaugendu-se, ca casa doresce a se reorganisa acestu institutu, — la carea si ministrulu se 'nvoiesce.

Pentru titlulu „acoperire“ se preliminaréza summ'a totala de 785,159 f.

Dr. Mühlfeld cere a se immulti sumele proiectate, de óre ce comun'a Vienn'a, ce contribuia si ea la sustinerea vighiliei de poltía, a reclamatu aceste ajutore; Ministrulu Mecsery reflecta, ea in preliminaru acea cerintia a cetátii Vien'a nu se póte considerá; asemenea constatéza si referintiele Kuranda, ca comitetulu n'a potutu tîne séma unei afaceri nedecise inca. Deci se 'ncuviintéza summ'a propusa.

Alu doilea obiectu alu dileie reportulu comitetului de finantie asupr'a bugetului dicasterieloru de controla. Referinte Dr. Stamm. Spesele pentru supremulu dicasteriu pentru controlarea computeloru, in summa de 138,893 f. se 'ncuviintéza fára desbatere.

La titlulu: comissiuinea centrale si directiunea statistice administrative (cu 66,244 f.) propune Br. Sömmaruga primirea summei de 3730 f., refusata din partea comitetului; pentu tiparirea tabeleloru statistice de comerciu; propnerea, fiindu postulu acést'a petreculu la ministeriulu de finantie, se reiepta si din partea casei.

Protócolulu centralu pretinde 1,383,681 f. protócolele provinciále 1,487,275 f. si despartiamintele militare de computu 1,256,381 f., — care positiuni tóte se aprobéza fára desbatere.

In fine su acordéza pentru remuneratiuni si ajutorintie 125,000 f. si pentru spese de controlarea fonduriloru in Carinthi'a si Carnioli'a 9100 f. — Cu acéta se termina siedintia.

Tergulu Muresiului in 19 Novembre. Natiunea nástra putinu seau póte nimic'a n'au auditu pán' acum'a de unu fiu alu seu, care a reposatu in anulu 1862, 5 Ian. in calitate de directoru pensionatu la oficiulu protócolulu Cancelariei aulice transsilvane, — si acést'a a fostu Ladislau de Tordai. —

Connationalistii suntu datori totdean'a a pomeni si a dá la publicitate faptele cele bune ale unui reposatu, — si tocmai din principiulu acést'a purcediendu, me miru, cumu nu s'au amintitu pána acumu despre numitulu mecenatu románu nemieu in publicu, — care in testamentulu seu s'a ingrijitu de unu tineru ardoleanu románu, lasandu unu capitalu de 2000 f. v. a. in dispositiunea Escellentiei Sele Parintelui Mitropolitu gr. cat. Conte Sterc'a Siulutiu, cu acea obligatiune, cá fára de osebíre confesiunala sa dea interesele numitului capitalu, adeca 100 f. v. a. cá stipendiú permanentu unui studinte ardelénu de nationalitate romána. —

Deci ven. Consistoriu blasianu aru face bine, sa se ingrigésea, cá stipendiulu numitu inca in anulu curinte sa se dea unui studinte de buna sperantia, si dispunerea cu stipendiulu sa se aduca totdean'a la cunóscintia publica. G.

Saschizu (lánga Sighisóra) in 7 Nov. (Diverse.) Scóla nástra populara dela venirea noului invetiatoriu D. C. Roabia nu incepe c se radica intr'unu modu fórte imbecuratoriú, — testimoniú de ajunsu impregiurarea aceea; ca d. Consilliaru Dr. Vasisiu, candu de curendu ne onora cu o visitatiune scolastica, afla in scóla preste 90 copii, pecandu inainte de acést'a d'abia se aflau 20—30. De cárti scolastice insa avemu lipsa fórte simtita. — Tempulu e fórte bunu si semenaturile de tótna ridu cum se póte mai vesele. — Preotulu nostru G. S. i se se furara de curendu dot cai; furulu (Sasu) este prinsu.

Varietáti si noutáti de di.

Despre ocalatoria a Maiestáti Sele Imperatului la Ungari'a se vorbesce tare. „Schnellpost“ dice, ca Mai. Sea s'aru fi enunciatu cátra primatele din Ungari'a la cea din urma audiintia a acestui'a, ca la capetulu lunei curgátore séu la inceputulu celei venitóre va onora Ungari'a cu presintia Sea. Cu ocasiunea aceleiasi ocasiuni sa fia vorbitu Mai. Sea Imperatés'a antáta data in publicu in limb'a magiara, si inca fórte bine.

Mareleprincipe Constantinu, in urm'a unei tempeste la gur'a Dunarei a fostu silitu a se re'ntorce la Odess'a, si asiá sosirea lni la Vienn'a se 'ntardia cu câteva dile.

La universitatea din Graz, unde până acum erau numai trei facultăți, s'a înființat acum și a patra, cea de medicina, încât de aci încolo universitatea aceea va fi completă. La festivitatea ce se serbă din motivul acest'a în 14—15 Nov. c. n., luă parte și ministrul de stat, cavalerul de Schmerling.

(Institutu pentru diplomația.) În locul academiei orientale din Viena, carea pregătea tineri pentru consulatele austriace dela resaritu, se va înființa o școală de diplomație preste totu. Elevii ei, 40 la număr, trebuie să fie juristi absoluiți, să aia făcutu și esamenele de stat, să știe limb'a franceză, engleză și italiană, dar mai cu seama cea franceză, să aiba exterioru placutu și maniere fine, în sfârșit să aiba avere privată, din carea, fiindu lipsa, să pōta trăi cinci ani fără leață.

(Facultate teologică.) Consistoriulu din Bucovina vrea să radice seminariulu teologicu gr. or. de acolo la facultate, cu dreptu de a putea împarti graduri academice.

(Garibaldi că binefacătoru.) În urm'a esundărei Viennei din anul 1862 facuse și Garibaldi o colecție în favoarea celor esundati și trimisese rezultatulu ei în summa de 1100 franci într'o poliție prin cas'a Sin'a la magistratulu din Viena. Dar fiindcă poliția se plăti numai acum de curendu, de aceea darulu lui Garibaldi veni acum numai la desbatere. Preintieptulu magistratulu din Viena înființat de nise eroi — cu cuvinte, refușă și retrămise daruri lui Garibaldi escusandu-se eu aceea, că esundatii sunt ajutorati de ajunsu. Unulu dintre acesti renumiți eroi, care pelânga aceea mai are și nefericirea de a se chiamă Kluger (cu minte), să fia disu: că Garibaldi nu e omulu, dela care să pōta priimi unu omu de omenia, necumu magistratulu Viennei, vreunu daru. O patriotismu vienesu! —

(Unu Brutus modernu.) Romanulu vechiu Brutus, care judecă la mōrte pre insusi fiulu seu, are unu sotiu tineru în Polonulu Ignatiu Truszyński, care că membru alu comitetulu revoluționariu judecă la mōrte între alții și pre tatalu seu.

Concertulu de pianoforte alu domnișōrei Luis'a Schuller decurse domieca în sala teatrulu înainte unui publicu numerosu și alesu, spre deplin'a multamire a publiculu. Tiner'a artista, mai multu copila decâtu fēta, esecută cu usiurintia siese piese grele, — testimoniu de ajunsu pentru talentele musicale și pentru dexteritatea DEii. „Carneralulu de Bucuresci“ fu distinsu prin aclamațiuni și aplause vii, în urm'a căror'a dsiōr'a lu esecută și a două ora. Ne plinim o datorintia, recomandandu pre tiner'a artista publiculu românū de preste Carpati, unde va să calatorēscă de aici.

Prospectu politicu.

Incepem cu Romani'a, înregistrandu indata ceva despre efectulu cuventărei de tron a M. Sele Principelui Cuză. Cuventărea, deca potemu judecă opiniunea publică după dîgurele de acolo, si-au ajunsu scopulu, cătra care a fostu îndreptat. „Românulu“ reproduce și program'a ministeriulu, carea e mai tōta cuprinsă în cuventulu de tron, cu adașulu, că ei nu voru suferi neci odată a se radică camere preste capetele lor la Domnitoriu. Noi trebuie să admirămu în cuventare, carea e florea actiunilor principelui Domnitoriu, tactulu și indulgenția Șea cătra cei ce strigă: iēlu iēlu restignesce-lu! și asladi au obradiulu iar' ei de a strigă: Dreptatea au triumfat! de și nu în întielesulu lor. Noi primim în provocarea făcută în cuventare ultim'a provocare la întielegerea misiunei, ce o au asupra-si acei vreocăți-va privilegiați, de și prin conveniune, că reprezentanti ai Romaniiei, — și credem, că deca ei nu voru întielege nici astadata, pentrucă suntu ei conchiamati, Domnitoriulu și cu ministeriulu Șeu va sci să facă capetu odată pentru totdeun'a unei situațiuni create de neconșcintiele cătoru-va.

Parasindu Romani'a trecem la vulcanulu celu ce de multu totu fuma, și care pōte demultu s'aru fi aprinsu deca nu larū fi potoliu demulte ori ap'a cea rece din Bundestagulu germanu, — la Schleswig Holstein. De aici audiamu în dilele trecute, că regele Fridericu VII vrea să introducă o constituțiune centralistica pentru totu regatulu inclusive cu ducatele Schleswig și Holstein, preste care domniă numai că principe germanu și că confederatu germanu. Calcarea constituțiunei acestorū ducate prin introducerea acelei constituțiuni au făcutu sânge reu în tōta Germani'a. În Berlinu se au și începutu pregătiri de resboiu.

Mōrtea regelui Daniei Fridericu VII fără urmatori deslēja pre aceste ducate după dreptulu istoricu de ori ce legătura cu Dani'a, și asiă precându s'au proclamatu Christianu alu IX de rege, carele ține tōta constituțiunea și ministeriulu de mainainte, vedem pe principele duce de Augustenburg printr'o adresă cătra locitorii diselorū ducate proclamandu-se de ducele lor după bunulu dreptu, (Germanii trebuie că au și drepturi r e l e) și vedem că e spriginitu de ducele de Waimar și Coburg.

Polonii suntu rezoluti, pe langa tōte perderile ce le au prin lupte, prin confiscări, prin condemnari la mōrte la Siberi'a și alte închisori, — a purtă lupt'a. Ei suntu departe de a slabi în

energi'a lor, de a organiza trupe și ampoliati, prin care și castiga arme, bani, munitiune și feciori și celelalte trebuincioșe de resbelu. Polonii suntu de credință, că congressulu să-i afle în insurecțiune.

Scirile despre asediarea ampoliatilor secreti prin Galiti'a se vedu a avea adevēru în sine. În credința acest'a ne întaresce și responsulu ministerulu prussianu la o interpellatiune din partea unui polonu din Prusi'a. Căci ministerulu dīce: că elu nu dă credințulu cuvintelor fără de basă, ci se basăza pe fapte dovedite, din care ese, că Polonii nu voru numai în Poloni'a rusă revoluțiune, ci și în cea prussiană etc.

Lumea e tōta că agitată, cine știe ce ne va aduce viitoriulu; ar fi bine să fimu cu luare aminte.

Mai nou.

După o dep. tel. a lei „Herm. Zeit.“ etc. Engliter'a pelânga manifestarea păreri de reu a refușatu invitarea lui Napoleonu la congressu. — Acest'a dar aru fi celu d'antăiu pasu resolutu în această privință, care de sigură va trage după sine urmări grave.

Nr. 63—2

EDICTU.

Zacharia Bucuru Mosioiu din Fundat'a, carele mai de multu timpu a parasitu cu necredință pre leguit'a s'a socia, Zamfir'a Georgie Tiaposu din Sîrne — și nu se știe locul petreceri lui, — de ore ce soci'a lui a pornitu processu de despartire asupra-i, se provōca prin acest'a, în terminu de unu anu și o di, dela datulu de josu, cu atāt'a mai sicuru a se presentă înainte subscrișului Scaunū Protopopescu, căci la din contra și în absentia lui se va decide processulu de susu în sensulu SS. Canōne ale bisericei nōstre gr.-or.

Dela scaunulu Protopopescu gr. or. alu Branului.

Zernesci în 1 Octobre 1863.

Ioann Metianu, Protopopu.

Nr. 64—2

EDICTU.

Georgiu Hermanēnu din Bodu, carele de mai multu timpu a parasitu cu necredință pre leguit'a s'a socia, Mari'a Ioann Caproiu din Gimbașu, și nu se știe locul petreceri lui, — de ore ce soci'a lui a pornitu processu de despartire asupra-i, se provōca prin acest'a, în terminu de unu anu și o di, dela datulu de josu, a se presentă înainte subscrișului Scaunū Protopopescu cu atāt'a mai sicuru, căci la din contra și în absentia lui se va decide processulu de susu în sensulu SS. Canōne ale bisericei nōstre greco-orientale.

Dela scaunulu Protopopescu greco-orient. alu Branului.

Zernesci în 9 Octobre 1863.

Ioann Metianu, Protopopu.

Preturile de piață

din Săbiu, Marti în 12|24 Novembre 1863.

	fl.	xr.
Grăulu de frunte, galēt'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de cōda „	3	20
Sōcar'a galēt'a nemtiēscă (Metzen) *)	2	7
„ de midilocu „	2	—
„ „ cōda „	1	93
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ cōda „	1	27
Cucuruzulu galēt'a nemtiēscă (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiēsci suntu 2 galete ardelenēsci.

Burs'a din Viena în 13|25 Novembre 1863.

Metalicele 5%	75	Actiile de creditu	179.
Imprumutulu nat. 5%	81. 25.	Argentulu	122.
Actiile de banca	789	Galbinulu	5. 22

În nr. 102 p. 410 ne rogămu a se citi în rendulu 4. nu 1, ci 2 secretari etc., car în rendulu 23. nu anima, ci axioma.